

SJT-KONFERANSEN

2021

Sikkerhetskultur

Et sideblikk fra luften...

Anthony S. Wagstaff

Avdelingsdirektør dr. med – Flymedisinsk institutt

Professor II, Institutt for Helse og Samfunn, UiO

Plan

Litt om "hvor jeg kommer fra"

Hva menes med sikkerhetskultur?

Hvordan oppfatter vi risiko?

Hvordan forebygger vi?

Foto: Armée de l'air

Flymedisin

- Arbeidsmedisin
- Fra kontor til jet
- Det akademiske
- Det tverrfaglige
- Tett innpå
- Internasjonalt samarbeid

Kultur (alle har det)

- ETYMOLOGI av [latin](#) 'dyrke, pleie'
- Edward Burnett Taylor – 1871:
 - Kultur er den komplekse helhet som består av kunnskaper, trosformer, kunst, [moral](#), jus og [skikker](#), foruten alle de øvrige ferdigheter og [vaner](#) et menneske har tilegnet seg som medlem av et samfunn.

Sikkerhet

- Fravær av uønskede hendelser
- Frihet fra fare og frykt

Sikkerhet

“REELL RISIKO”

OPPLEVD RISIKO

BEVISSTHET PÅ RISIKO

Sikkerhetskultur?

Kultur er veldig mye mer enn regelverk

Hvordan forstår og oppfatter vi risiko?

Bevissthet / Oppfattelse

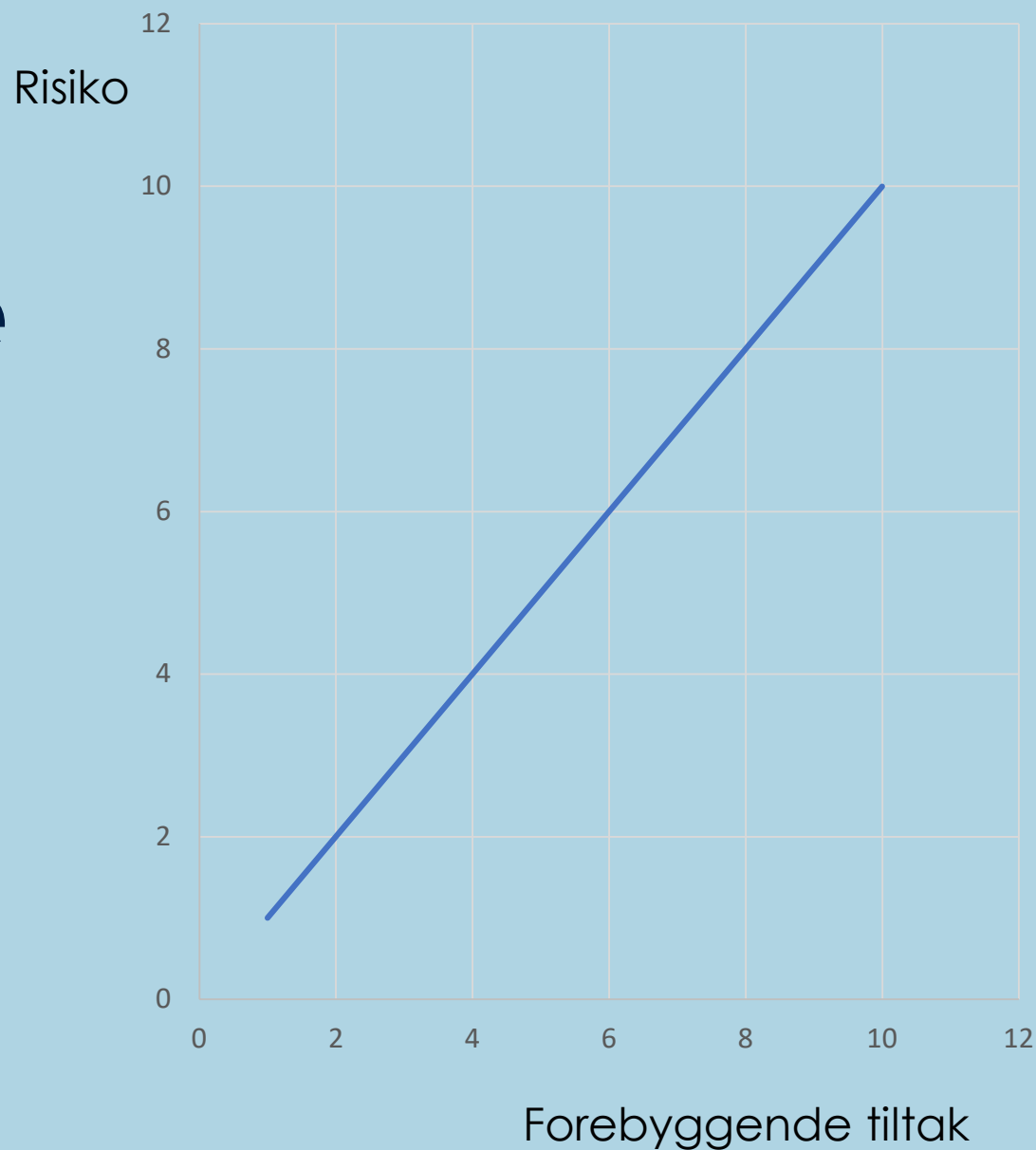
- Tilgjengelighetsbias (skjevhet) *:
 - Prevalens og følelsmessig intensitet av mediedekning
 - Sannsynlighetsforsømmelse
- Fordi data som tyder på lav/ingen risiko ofte tillegges lite vekt, fører ofte studier på risikovurderinger til økt risikooppfattelse. **

*Kahnemann D *Availability, Emotion and Risk* In: Thinking, Fast and Slow, pp137-145 ISBN 978-0-141-03357-0

**Slovic P, *Trust, Emotion, Sex, Politics and Science: Surveying the Risk-assessment battlefield* - Risk analysis Vol 19 no.4,1999

Proporsjonal risikoforståelse

- Proporsjonalitet i forebygging
- Proporsjonalitet i rådgivning

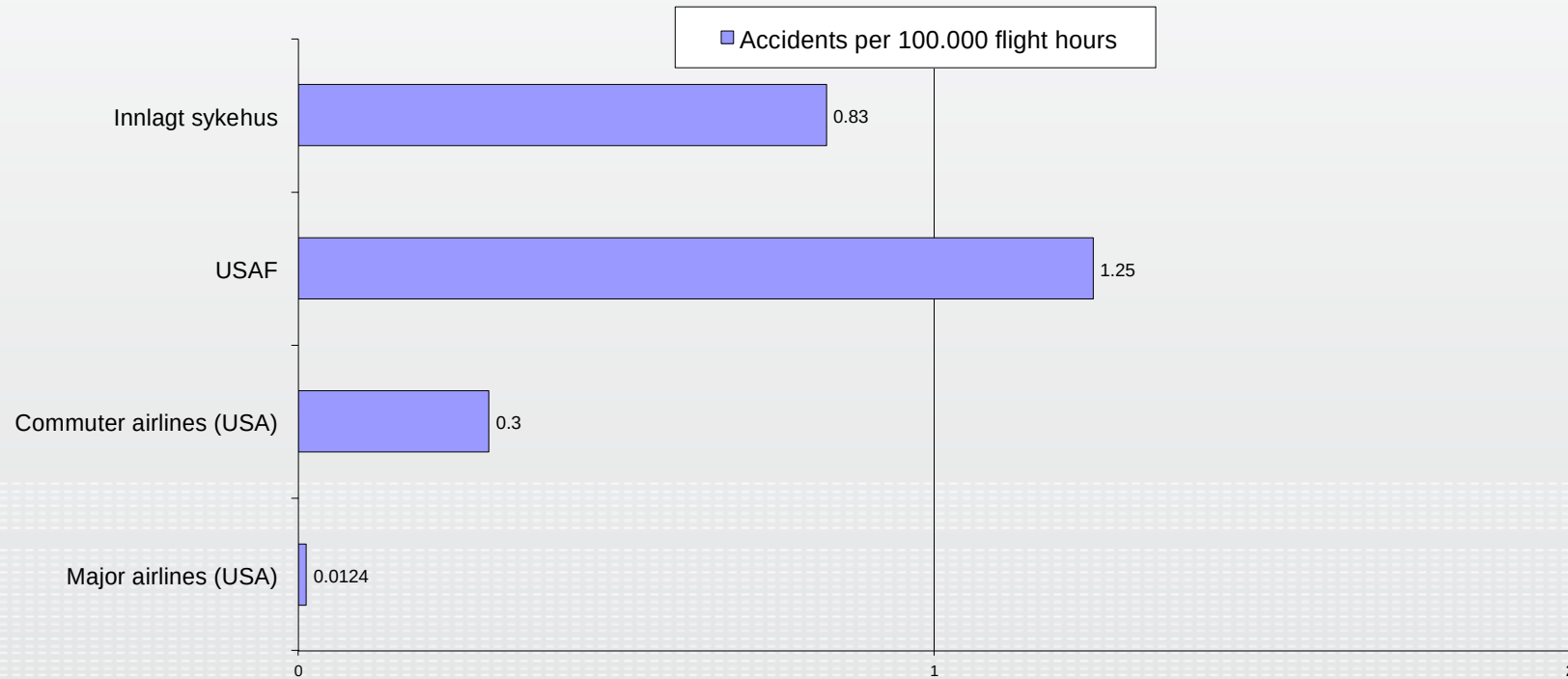
Ulike sikkerhets-kulturer?

- Regelverk kontra sedvane/verdier
- Risikofantasi

Risiko for fatal ulykke pr. 100.000 timer

(NTSB, USAF, RNoAF 2005)

Grunnlag:

Ulykker/innleggelse = 10%
Dødelighet/feilbehandling = 1%
Liggetid 5 døgn (snitt SSB)
Risiko/time = 0,0000083
Risiko/100.000 timer = 0,83

Merk:

En sykehusinnleggelse på 5 døgn
tilsvarer 120 timer flyging
Dvs rundt jorden litt mer enn 3 ganger
Eller litt mindre enn en jagerflyger flyr på ett år

Just culture

- Aksept for at mennesker gjør feil
- Betyr at ansvar (og straff) inntreffer først ved grov uaktsomhet
- Tillater større åpenhet om reelle årsaker til ulykker slik at man kan forebygge.

Ta hjem-punkter

- Kultur er hvem vi er og hva vi gjør
- Regler er ikke nok
- Risikooppfattelsen kan være skjev
- Just culture er et viktig grunnlag for å bygge sikkerhetskultur

Takk for oppmerksomheten!

anthonyw@uio.no